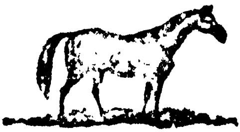
ગરબાવળી

કવી દલપતરામ ડાહ્યાભાઈ

ની બનાવેલી

સોખીલા વાંચનારાઓને વાસ્તે

૧૯૧૨

અમદાવાદમા

માણેકચોક નજીક કાગદીઓળમાં પોળ

હોરના મકાનમાં અમદાવાદ

વીકટોરીયા પ્રેસમાં.

ગનલાલ ઊમેદચંદે છાપી

પ્રસિદ્ધ કરી.

૧૯૩૯ સને ૧૮૮૩

કિમત રૂ. ૦—૪—૦

અનુક્રમણીકા.

ગરબી.

૧૯૫૨

ગરબાવળી.

ચાલ વિશે ગરબી

ચાલો તમે ચાલ ભણી રૂડી;
મુકી દઈ જાણી હોય ભુંડી. ચાલો૦ ૧
રમવું તો ડાહ્યાની સાથે,
કે કજીયો નહી આવે માંગે. ચાલો૦ ૨
વસ્ત્ર વગરનાં નહી ફરીએ;
મા બાપનું બોલ્યું મન ધરીએ. ચાલો૦ ૩
ભુંડી બાળી સાથે નહીં રમીએ;
બોલેલું વાડાગાનું ખમીએ. ચાલો૦ ૪
બીજા જેવું કાંઇ લેવા માટે;
ન લડીએ મોટાના સાથે. ચાલો૦ ૫
સાચું બોલે તે સારી;
જુઠે તો દુઃખ થાશે ભારી. ચાલો૦ ૬
વિદ્યા ભાણસે તે સારી,
તેના પર જઈએ બલિહારી. ચાલો૦ ૭
ધોળા વગરના નહી ફરીએ;
મોટાજીની શીક્ષા મન ધરીએ. ચાલો૦ ૮

છોકરીઓને ભણવા વિશે ગરબી.

બહેનો તમે ભાવ સહિત ભણજો;
ગાંડા લોકો નિંદે તે નવ ગણજો. બહેનો. ૧
ભણો તેતો ભગવંતને ભાવે;
એથી દીલ જ્ઞાન અધીક આવે;

તજી આગુણ સદ્ગુણ આવે. બેહેનો. ૨
ભણી તેતો આપ જસથી ભાગે,
જેને લાગી લાજનો ખપ જાગે,
મોટી સતીઓનું પદ માગે. બેહેનો. ૩
દુરાચાર હોય ન ભણી તેમાં.
જગ્યા જુઓ ફી.રહે જેમાં;
અધીકનો દુઃખ અમગ્ણ એમાં. બેહેનો. ૪
ભણેલી હતી રૂકમણી રાણી,
મીરાંબાઈ મુલકમાં વખાણી;
જેની કવિતા જગ સૌ જાણી. બેહેનો. ૫
બીયાને પાપ ભણે લાગે,
એવું કોઈ લખી ન ગયા આગે;
મોઢે બોલનારા જુઠી માગે. બેહેનો. ૬
ભણ્યા વિના ક્યાંથી અક્કલ આણે,
નિતીની રીતી તે કેમ જાણે;
ભણ્યા વિના જન પશુ પ્રમાણે. બેહેનો. ૭
ભણી ગણી નગરની નારી,
શી રીતે નહી કહીએ સારી;
ચતુર લેજો ચીતમાં વિચારી. બેહેનો. ૮
ભણો તમે આળસ ખસ્સ છોડી,
થશે તેથી લાજ નહી થોડી;
કહે દલપત બે કર જોડી. બેહેનો. ૯

કોરીયો વિશે ગરબી

લાવ લાવ સખી એક કાગળ લખીએ હરીને એ રાગ.

અમદાવાદ નામે આજ, સેહેર છે સારૂં રે;

રાજા કુંપની કેરૂ રાજ, પ્રજાને પ્યારૂ રે. ૧
ઓટા વચ્ચે માણેક ચોક, સોભા સારી રે;
વસે લક્ષાપતી બહુ લોક, વડા વેપારી રે. ૨
નદી સાબરમતી વહે નીર, સેહેર સમીપે રે;
દેવતાઓના તેને તીર, દેવલ દીપે રે. ૩
એવી જુગતીઓ જોતાં અનેક. મન લાગે મીઠું રે;
પણ અચરત મોટું એક દ્રષ્ટાંએ દીઠું રે. ૪
તેથી તેરશ પેહેલે પક્ષ, અસાડી આવે રે;
તારે ગોરચ પુજવાનો લક્ષ છોડીયો લાવે રે. ૫
પાંચ દીન લગી એક અન્ન; મોળુ જમે છે રે;
મોહેટા હરખ ધરીને મન, રોજ રમે છે રે. ૬
પુજે વાવી જવેગ ઘેર, ગોરચ રીઝાવે રે;
જાય પ્રીતે મળી બહુ પેર, નદીએ ન્હાવારે, ૭
અન્યો અન્ય કરે ઉદમાત, નડારૂ બકે છે રે;
ભાઇ ગોરચ પુજ્યાની વાત છાકી છકે છે રે;
જેવી હોય રાણીની ઘેર, એથી અતીશે રે;
બોલે ભડવાની પુત્રીઓ પેર, દુષ્ટ ત્યાં દીસેરે. ૯
તેના માત પીતાને ભ્રાત, પુત્ર હશે પાછી રે
જ્યારે સાંભળતા હશે વાત. થતાં હુશે રાજીરે. ૧૦
કોઇ સાહેબ એવી વાત, દેખે એ રીતે રે;
તેના માત પતાની જાત. પુછે છે પ્રીતે રે. ૧૧
ત્યારે કેવી વધે છે લાજ, મળે શાબાશી રે;
એવા નિરલજ લોકો આજ, સેહેરના વાશીરે. ૧૨
કરૂં વિનતી સમાચાર પત્ર; શ્રવણ ધરજે રે;
તેના નામ લખી સરવત્ર, જાહેર કરજે રે, ૧૩

ઘણા નિંદાના લખજે શ્લોક, દેખાડજે નીતી રે.
તેથી લાજ પામે એ લોક, તજે તે રીતી રે. ૧૪
હવે કહુંછું જોડીને હાથ, વીવેકીને ગમવા રે;
એવી નિર્લજ છોડીઓ સાથ, ન જાવું રમવા રે.
લેને ગોર પુજ્યાનું નામ, કામ એ કરવું રે;
મોટું પાપ ઠરે એ કામ; દીલમાં ડરવું રે. ૧૬
ધરી મોટો હરખ મન માંહી, વરત દીન જેદી રે;
પણ કુટયા રોવાનું કાંઇ, ન કરવુ તે દી રે. ૧૭
છોટાપણમાં પડે જે ટેવ, ટળે નહી ટાળી રે,
માટે નીતી શીખો તતખેવ, બોલો સભારી રે; ૧૮
કદી પુરીએ નહી કોઇ કામ. શાહેદી જુઠી રે,
લેઇએ પરમેશ્વરનુ નામ, પ્રભાતે ઉઠી રે. ૧૯
પતી માત પીતાની સેવ, કોડે કીજે રે;
જેથી દલપતરામનો દેવ. દીલમાં રીઝે રે. ૨૦

સુંદરબાઇને સાસરે જતાં શીખામણની ગરબી

"અચકો મચકો કારેલી" એ રાગની

સુંદર બાઇ ચાલ્યાં સાસરીએ,
માબાપ શીખામણ આપે બેન લાજ વધારજો લાખેણી.
નીચ કુળની નિરલજ નારી,
ભરથારનુ વેણ ઉથાપે બેહેન; લાજ૦ ૧
સાસુજી કહે તે સાંભળ જો,
કોઇથી વઢવાડ ન કરસો બેહેન લાજ૦ ૨
સાંખી રેહેજો બોલ્યું સહુનુ,
અભીમાન અંતર ન ધરશો બેહેન. લાજ૦ ૩

ઘરમાં બેઠાં ધંધો કરીએ,
પર ઘેર ઘણું નવ જઈએ બેહેનં, લાજ૦ ૪
તમે ભણ્યાં ગણ્યાં બહુ છો ડાહ્યાં;
તમને ઝાઝુ શું કહીએ બેહેન. લાજ૦ ૫
એલાં ઘેલાં તો નવ રહીયે,
ચટકો મટકો નવ કરીએ બેહેન લાજ૦ ૬
કોઈ વાત કરે વાંસે લોકો;
એવું કદીએ ન આચરીએ બેહેન. લાજ૦ ૭
જે સપુત છે સારી છોડી;
માબાપની લાજ વધારે બેહેન. લાજ૦ ૮
માણી લોહ તણું સોનુ કરસે;
ગ્નાતીને એમ સુધારો બેહેન. લાજ૦ ૯
જે સંપ સગાંથી તોડે છે;
તે કોઇ વખત હાથ ઘસે છે બેહેન. લાજ૦ ૧૦
જે સઉનુ સારૂ ઇચ્છે છે.
તેના દલમાં દેવ વસે છે બેહેન. લાજ૦ ૧૧

સજનીને શીખામણની ગરબી

"કંકુ ન કરીએજીરે" એ રાગની

સાંભળ બેહેન શીખામણ સારી તે છે ખાતર તારીજીરે
સુખ સંપતિ સત કિર્તી સેવારઘ માનીશ વાત અમારી;
સુણને સજનીજીરે. ૧

સજ સઘળાથી પેહેલાં જાગો, પ્રીત સહીત પરભાતેજીરે;
આળસને તો મેલો અળગી, વળગી ન રહો વાતે સુ. ૨
પ્રાર્થના પરમેશ્વરની કરી, ઘર ધંધામાં ધરીએ જીરે।
જ્યાં સુણીએ ઉપદેશજ હલકો, ત્યાં નહી વાસો વસીએ

જે નારી વઠકારી નઠારી, ભડકે લાજ વીસારીજીરે;
તો તેમાંથી તુરતજ પાછાં, હઠીએ હિંમત હારી. સુ. ૪
લટક ચટકની ચંચળ ચલે, ચટકામાં નહી ચલોજીરે;
સદ આચરણ વીના, સુંદરાણુને, ઠાઠ ન ઠસાયે ઠાલો સુ. ૫
પાણી પેહેલી પાળયો ચણીયે, ભાણીએ ગાણીયે ભાવેજીરે,
ખુબ કરજની ખાણ ન ખાણીયે, જેથકી નિંદ્રા ન આવે. સુ.
આવકનો અડસટો જોઇને, જાવક કરીયે જાણીજીરે;
આવકથી અદકું ખરચે, ઘર ખોવાની નીશાની. સુ. ૭
દીલમાં થઇ મગરૂર ન ડોલે, બોલ ન બોલે બળનાંજીરે;
માનઘટે અભીમાન ધરયાથી, ઘટે પતિષ્ટા પળમાં. સુ. ૮
નમ્રપણામાં અમ્રત સરખો, સ્વાદ વસે છે સારોજીરે;
મગરૂરીમાં રસ નથી મીઠો, ખાટો તીખો ખારો. સુ. ૯
હરખ હમેશ હઇયામાં ધરીયે કદીયે કલેશ ન કરીયેજીરે;
માણસનુ જીવતર છે મોંઘું, જડે ન નાણું ભરીએ. સુ.૧૦
સુંદરેલી સુંદરીઓ સાચે, નામ ગાણીએ જેનુ જીરે;
દલપતરામ કહે દુનીયામાં, ધન ધન જીવતર તેનુ.સુ. ૧૧

ગેલી મુસાફરીની ગરબી.

'સખીસાંજના ચોર છપાયારે, લઇ બામાણીયા' એ રાગની

એક હતી મુસાફર ઘેલીરે, સુણો સાહેલિયે;
તેની આગળ એક તપેલીરે સુ૦ ૧
ગઇ રાતની રાખી એઠીરે, સુ૦
ઉઠી પરભાતે માંજવા બેઠીરે સુ૦ ૨
ઘાણી રીતે ઘશી ઘશી થાકીરે સુ૦
બહુ ડાઘા રહ્યા તોય બાકીરે સુ૦ ૩
પુર રીસે તપેલી ઉપાડીરે; સુ૦

સામી ભીતની સાથે પછાડીરે સુ૦ ૪
લઇ પથા તપેલીને કુટીરે સુ૦
પડ્યાં ફાંકાં તપેલીના ફુટીરે સુ૦ ૫
થયા બપોર ભુખતો લાગીરે સુ૦
પછી વાસણ માગવા લાગીરે, સુ૦ ૬
એને વાસણ ન આપે કોઇરે સુ૦
પછી ગગ તાણી ઘણી રોઇરે સુ૦ ૭
તો થઇ ન તપેલી તા માજીરે સુ૦
હસે લોકને તે મરે લાજીરે સુ૦ ૮
જેથી સ્વારથ આપણો જરીએરે. સુ૦
તેના ઉપર ક્રોધ ન કરીએરે સુ૦ ૯
લાત હુજતી ગાયની ખમીએરે, સુ૦
તને તજીએ તો હું ક્યાં જમીએરે સુ૦ ૧૦
કોઇની સાથે ટુકારે લઢીએરે સુ૦
એમાં આપણે હલકાં પડીએરે સુ૦ ૧૧
સાંખી ચાલે તે માણસ મોટુંરે સુ૦
દીલે સાચ માનો નથી ખોટુંરે, સુ૦ ૧૨

ફુલાણીજીની ગરબી.

"વાલા તમારી જોઇને રહીશું વાટરે વાલાજી"

૧ ફુલજી તમે ફુલાણા કેમ ફુલ્યારે ફુલાણીજી;
આ ઉપજ ખરચનો અડસટો કેમ ભુલ્યા મારા ફુલ૦
કરજ કરીને વરા ભલા. તમે કીધારે ફુલ૦
આ ગરથ પગાર ખરચીને, સજ લીધા મારા ફુલ૦
ઘર વેચીને ઘી સાકરના લીધાંરે ફુલ૦
આ જમણ સરસ સામોવડીયાથી કીધાં મારા ફુલ૦ ૨

પીતાંબર પેહેરીને પંગતપાં ફરીયારે કુ૦
આ મનમાં કુશ કરી, મુજે કર ધરીયા મારા કુશ૦૪
વળતો દીવશ થયો કે માગે નાણાંરે કુશ૦
આ નાણાંના કાંઇ ન મળે ઠેકાણાં મારા કુશ૦ ૫
આ કુશગુજી ઉપર અરજી થઇ ત્યાંથીરે કુશ૦
આ જપ્ત થઇ કાહાડી મીલકત ઘરમાંથી મારા૦ ૬
આ કુશગુજી તમને જેમે કુશાવ્યારે કુશ૦
આ તેતો કોઇ મદદ કરવા નવ આવ્યા મારા કુશ૦
આ કુશગુજીતો કુવો સોધવા ચાલ્યારે કુશ૦
આ ગરથ વિના અફીણ ન કોઇએ આલ્યાં મારા કુ૦
આ જમતી વખત વખાણ ભલા જે કમતારે કુશ૦
આ એ સઉ હાસ્ય કરે નિંધા આચરતા મા કુશ૦
આ અવસર તો અનીક વખાણી ચઢાવ્યારે કુશ૦
પણ આ અવસરતો બેવકુફ બનાવ્યા મારા કુશ૦૧૦
પેહેર્યાં પટકુળને બાંધ્યા ચંદવારે કુશ૦
આ ઘર બાળીને ચાલ્યા તીરથ કરવા મારા કુશ૦
કુશગુજીની રાંડ રૂવે મો વાળીરે કુશ૦
આ કુશગુજી સીધાવ્યા ટેકો ટાળી મારા કુશ૦ ૧૨
બોળાને નરશી શિખામણ દેસેરે કુશ૦
તે નીસાસાનુ પાપ ઘણું શીર લેશે મારા કુશ૦ ૧૩
દીલમાં દલપતની શીખામણ ધરજોરે કુ૦
તો કરજ કરીને નાત વરો નવ કરજો મારા કુશ૦ ૧૪.

શિયળ વિશે ગરબી ૭

શિયળ તણો મહીમા બહુ મોટો, ખોટો નથી ખરોછેજીરે.
વેદ પુરાણ કુરાણ કીતાબે, અધિક અધિક ઉચરયા છે સુ

ણને સજનો છેરે, ૧

શિયળ વિના સદગુણ સઘળાથી જગતનહીસોભલેછેરે;
પાઘડી પેહેરી પામરી ઓઢી, ન શોભે નાગો બાવો. સુ૦ ૨
હાંડી જમરૂખ તકતા માંડી, શોભાવ્યું ઘર સારૂંછેરે
દીવા વીના અંધારા ઘરમાં, સૌ દેખે અંધારૂં; સુ૦ ૩
સરવે અંગે સાજુ તાજું, નાવ નવીન બનાવ્યુંછેરે;
પણ તેમાં એક છીદ્ર પડ્યું તો, તરીને વેડે આવ્યુંછેરે;સુ૦૪
પરમેશ્વરનું બાહાનુ પકડે, શીયળ ન પાળે સાચુંછેરે;
કવાથ પીએને કરી ન પાળે, તો જીવ્યાનુ કાચું; સુ૦ ૫
પુન્ય દાન કે પ્રાર્થનાથી, જારી પાપ નહી જાશેછેરે. ૬
સાંચ શીપારશ લેશ ન ચાલે, પરમેશ્વરની પાસે; સુ૦ ૬
જો બાળપણથી ડાહાપણમાં, ખાંપણ ખોટું મળશેછેરે;
બુઢાંપણ આપણને આવે, તો પણ તે નહી ટળશે, સુ૦ ૭
શીયળ થકી સંપુરણ થાશે, પરમેશ્વરની પ્રીતીછેરે,
દલપતરામ કહે દુનીયામાં, સુખદાયક શુભ નીતી. સુ૦ ૮

સ્ત્રીને ભણવા વીશે ગરબી.

તમે ભણો ભલી ભાત બાઇ હિંદુવાણી.
રહો સુખી દીન રાત બાઇ હીંદુવાણી.
જેથી દુષ્ટ બુદ્ધિ જાય બાઇ હિંદુવાણી;
સ્થીર સારી બુદ્ધિ થાય બાઇ હિંદુવાણી;
રાખો સંપ સગા માંહ બાઇ હિંદુવાણી;
નહી કલેશ કરો કાંઇ બાઇ હિંદુવાણી;
સુખ સતમાં સદાએ બાઇ હિંદુવાણી.
ગુણવંત એમ ગાય બાઇ, હિંદુવાણી;
શીખો સારા કામ કાજ બાઇ હીંદુવાણી;
વધે લોક માંહે લાજ; બાઇ હીંદુવાણી;

તજી પીયરમાં પ્રાતી બાઇ, હીંદુવાણી;
રહો સાસરે સુરીતી બાઇ હીંદુવાણી.
કોઇ કરે સારો બોધ બાઇ હીંદુવાણી;
મુાણી કીજીએ ન કરોધ; બાઇ હીંદુવાણી
જાજે અકલ અભેર બાઇ હીંદુવાણી;
દલપત કેરો દેર બાઇ હીંદુવાણી

સાત વારના વખાણ

ભજીએ ભાવે ભગવાનને,
તજીએ તુચ્જ સગાથ.'
સજીએ સામગ્રી સ્વર્ગની
હુજીએ આપણું કે ડ્રાા. ભજીએ ભાવે ભગવાનને ૧
આદીત ઉગ્યો આકાશમાં,
કોઇ જન કેહશે આરૂ તારૂં;
જુદા જરૂર ન જાણીએ,
મતલબ સુરજ સારૂ. ભજીએ ભાવે ભગવાનને. ૨
સોમ સરીખા શીતળ બને,
ધામ ધખંતા જેહ હોય;
સમજણ પામે જો શાસ્ત્રની,
કલેશ ન પામે દીન કોય; ભજીએ ભાવે ભગવાનને. ૩
મગળ ચાહે સહુ મનુષ્યનુ,
આપણુ મંગળ થાય,
નરેશ નરગ ફળ પામીએ,
એવું સમજીએ સદાય; ભજીએ ભાવે ભગવાનને. ૪
બુધ જન બુદ્ધી અતી સુમતી,
કરી શુભ રીતી વીચાર

પ્રીતી રાખીએ પરીબ્રહ્મમાં;
જે છે જગનો કરતાર. ભજીએ ભાવે ભગવાનને. ૫
ગુરૂજન પીને સુખ આપતાં,
જરીએ કરીએ નહી શોક,
ધરીએ વિદ્યા નીત નીત નવી.
ફરીએ હરીએ નહી ફોક; ભજીએ ભાવે ભગવાનને. ૬
શું કરવા લડીએ લોકથી,
ચડીએ પાધરી વાટ
ઘડીએ દીવસે નવ બેસીએ,
ઘડીએ વીદ્યાના ઘાટ, ભજીએ ભાવે ભગવાનને ૭
શનીશ્વર થઇએ હરી સ્મરણમાં,
તેવી રાખીએ ટેવ;
કઠણ સમે આવે કામમાં:
દલપતરામનો દેવ. ભજીએ ભાવે ભગવાનને ૮

ભુંડી ભારજા વિશે ગરબી.

ભાઇયો જેની ભારજા ભુંડીરે તેને પીડા અંતર ઉંડી;
લાજ તજીને લડાઇ કરે નીત, ભાળવા લોક ભરાય;
સારા મનુષ્યનાઘરનું વગોણું, જોણું જગતને થાય; ભાઇ ૧
જેમ બીલાડી ઉંદરને જુવે; એમ નાથ સામા જોઇને જુએ.
પગ થકી પકડે માથા લગી, એવાં વાંકા કાઢે વેણ; ભાઇ ૨
ચાર ઘડી પેઉ ચડે ટળે, ત્યારે સુખ બને ને થાય;
લડીએ આવીને ઘેર બેસે ત્યારે, શેર લોહી સુકાય, ભાઇ ૩
પેટે ર ચઢે દીન પોરોડીને ઉઠે, એ પે લડાઇનો આસ;
જો લડનાર કોઇ ન જડે તો, પડનાળે પોતાના બાળ ભાઇ ૪
સ્નેહ કરા કદી સ્વામી સઘાતે; બેશી ન બોલે વાત.

ધુમાડાની પેઠ ધુંધવાતી, રહેરોસળગી દીન રાત ભાઇ
પેક થકી તો ઘણીજ પોતામાં, સમજણુ જાણુ સદાય;
દૈવે થાકે તો મનુષ્યના મુખની શિખામણુ શું થાય; ભાઇ ૬
પડીત ખાસ્ત્ર ભાણેલ પુરાણી, મોટી સભામાં મનાય;
માન તજી મુરખીના મોહેડાના, તેજ હુંકારા ખાય; ભાઇ ૬
જેને વીતી હોય તે નર જાણે, આણે બીજા અહંકાર.
ડાહાપણનો ધનવંત કહે. કોઇ ગરવ ન કરશો લગાર; ભાઇ ૮

દુષ્ટ નર વિશે ગરબી.

કહું નર દુષ્ટની કાણીરે, સુણો સઉ સ્નેહુજ આણી;
ભોડું વેરેલું કામ સુધરે કે, બગડે એ માણસ માત્રની રીત.
એતે કરયું તે પાધરૂ જાણે, નારીને મારે નીત કહુ ૧
સાસુ નણંદ દેરાણી જેઠાણીના, સાચા જુઠા સુણી બોલ,
વાંક વિના વનીતાને તજે તો, તે નરખરને તોલ; કહુ ૨
કાગડે ઘેરૂં ગુડ ફરે જેમ, ગોરી સદા ગભરાય;
ઘરનાં કરેસો દેશ ઘણેરો, તેથી જુદા નહી થાય, કહુ ૩
સાસરીઆની સાયેલડી કાઢે, રાંડ ઉપર તે રીસ;
સારામાણસની શીક્ષા ન માને જેને રૂઠયા જગદીશ, કહુ ૪
માનનીનુ અપમાન કરે નીત, ગાએ નઠારી ગાળ;
તુછ ગણુ તીરસ્કાર કરે તો, તે નરનું મોં બાળ. ક.
સમજુનો ટંટો તુરત ટળે, કોઇ ઘરકું આવી કહે ઘેર;
ઊંઠું કહે કે આકુ જુવે, તેનો પાર નઆવે શીપેર કહુ.
પોતેતો ખાય પીએ ઘણું સારૂ, ને વસ્ત્ર ધરે શુભ રીત
નારીને આપે નિત્ય નઠારૂં, કહો કેમ પ્રગટે પ્રીત. ક.
સ્વાગી સાંભળને વાંક વીના; આવી કામનીને લડે હોય;
સારી રીતે સમાધાન કરે નહી, હિજડા જેવો હોય ક-

દીચરીયાં પટકુળ ન પુરું, તો સ્વામી કરે સંતાપ;
કહે ધનવંત એ કંથ સ્વરૂપે; પેલા જનમનું પાપ. ૬,

દેશીઓને ઉદ્યમ કરવાના ગરબી.

કોઇ કાજ કરો રાજ નવલ આવ્યું છે હુનર નરેશાનું;
મરવી ગઇ પરદેશી હાથે.
એ મોટી ભુલ તમો માંથે,
તમે સંપ ન રાખ્યો કોઇ સાથે
દેશી મીત્રો દુઃખ સરવ ટાળોરે આપણા દેશનું 1
આ વખત જુઓ તમે વિચારી
નીરધન થઇ બેઠાં નરનારી;
કાંઇ ધુળ મળ્યા ધધારી,
દેશી મીત્રો દુઃખ સરવ ટાળોરે આપણા દેશનું ૨
તમે દીવસે સુવું દુર ધરો,
દીલ ખોલી ખુબ વિચાર કરો;
હવે જાગ્રત થઇ કાંઇ જુગતી કરો,
દેશી મીત્રો દુઃખ સરવ ટાળોરે આપણા દેશનું ૩
તમે સગાં કુટંબમાં સંપ કરો,
વળી દેવાદાર થતેજ ડરો;
તમે નિત્ય ઘટાડો ન્યાત વરો.
દેશી મીત્રો દુઃખ સરવ ટાળોરે આપણા દેશનું. ૪
ધન મળતે તુરતજ ગરવ છાંડો,
તમે મોટાં કારજ નવ માંડો;
તમે પરણ્યા પેહેલાં શીદ રાંડો,
દેશી મીત્રો દુઃખ સરવ ટાળોરે આપણા દેશનું. ૫
વિદ્યાનો સ્વાદ સદા ચાખો,

મન ઉદ્યમમા અહોનીશ રાખો,
શાદ ભાગ્ય લખ્યું થાસે ભાખો,
દેશી મીત્રો દુઃખ સરવ ટાળોરે આપણા દેશનું. ૬
પડતર જમીન તે ખેડાવો,
ઉગશે એ ત્રણ વખત વાવો.
નીર ઉદ્યમી ઉદ્યમમાં લાવો;
દેશી મીત્રો દુઃખ ટાળોરે આપણા દેશનું; ૭
અદાલત અરજી અગસાવો.
લુચ્ચાઓને સાંચ ન સુંપાવો;
નાતીલા પાસ કહો દાવો,
દેશી મીત્રો દુઃખ સરવ ટાળોરે આપણા દેશનું ૮
પરદેશી હુનર પ્રગટ હરો.
સંચાને જંત્રો શીદ કરો;
દલપતની વિનતી દલ ધરો,
દેશી મીત્રો દુઃખ સરવ ટાળોરે આપણા દેશનું. ૯

મુવા પછવાડે ન રોવા વિશે. ગરબી.

રાગ ધોળ.

વાલાની વાંસે રાગ તાણી નવ રોવું
જોઈ તેને જંપ ન ઉપજે, જીવમાં સમજી જોવું રે;
વાલાની વાંસે રાગ તાણી નવ રોવું
ગોવીંદજીએ કહ્યું ગરૂડને, કુટે રડે જે કોઇ;
મરનારને માહા દુઃખ ઉપજે, ધરે નીસાસા રોઇ;
વાલાની વાંસે રાગ તાણી નવ રોવું. ૧
સીંચે જળને આંસુ ઝરે, તે જમચર પાએ પરાણે;
રૌરવ માહા રૌરવનાં દુખથી, એ દુખ અદકું જાણે;

વાલાની વાંસે રાગ તાણી નવ રોવું ૨
કોઇ છાતી કુટે શીર કુટે ચુંટે કેશજ હાથે.
એ સઘળી પરી પુરાણુ પાડા મરનારને માથે;
વાલાની વાંસે રાગ તાણી નવ રોવું. ૩
લોક વખાણે કે ન વખાણે, તે સઉ સાંખી રહીએ,
જો હઇયામાં હેત વધે તો દુખ તેને શીદ દઇએ;
વાલાની વાંસે રાગ તાણી નવ રોવું. ૪
શતરૂના સંપુરાણ હોય તો, રડો કુટો ન વિચારો;
જીવતાં વેર વળી ન શકે તો મરતાને વળી ગારો;
વાલાની વાંસે રાગ તાણી નવ રોવું. ૫
કુટ્યા થકી જો કાંઇ દુખે તો. કુટો લેઇને પાણો;
શા માટે તમે કુટી શરીરમાં રોગ ઉપાવી આણો;
વાલાની વાંસે રાગ તાણી નવ રોવું. ૬
એવી શોભા મેલો અળગી, વળગી રહો માં વેહેમે;
તોડી સુખ ઉપજે એ જીવને, પુન્ય કરો કાંઇ પ્રેમેરે;
વાલાની વાંસે રાગ તાણી નવ રોવું. ૭
રોશો પણ તેને નવી જોશો, ખોશો આંખ તમારી;
દલપતરામ કહે દીલ સોંપી, માનો શિક્ષા મારી,
વાલાની વાંસે રાગ તાણી નવ રોવું. ૮

શિયળનું ધોળ

[શિયળ એટલે વ્યભિચાર અથવા છીનાળું નકરવા વિષે)

બહુચર ભલે આવીયાં એ રાગનું.

સુણો સમજુ સકળ નર નારીયો,
મોટો શીયળ તણો મહિમાય. શીયળ પાળો સ્નેહથી;
જે કોઇ [illegible]

સરવે સફળ મનોરથ થાય શીયળ પા. ૧
સોના રૂપાની શોભા ન સમજીએ,
શોભા સરસ શીયળ શણગાર. શીયળ પા. ૨
જોવાં નકટાંને ભુશાણ નાંખીયાં,
એવા શીયળ વીના નરનાર, શીયળ પા. ૩
વધે લાજ અધીક ઠીક લોકમાં;
પર લોકમાં મુક્તી પમાય. શીયળ પા. ૪
સુખ સંપતી શીયળથી સેવીયે,
રીઝે જગ કરતા જગરાય. શીયળ પા. ૫
માટે શીયળ સરવ રીતે સાચવો,
તજો કામી હરામીનો સંગ. શીયળ પા. ૬
જરીએ ડરીએ નહી મરણના ડર થકી
ત્યારે ડરીએ શીયળ થતે ભંગ. શીયળ પા ૭
તજી લાજ બે અદબી ન બોલીએ;
નહી ડોલીએ મદ છક માંય શીયળ પા. ૮
નીચી નજરે સરળ રીતે ચાલીએ;
હાંસી મશકરી કરીએ ન કાંઇ. શીયળ પા. ૯
કાઢી આંખે ફરે જે કોઇ ફાટડા,
તેનુ કાઢીએ માટીમાં મુખ. શીયળ પા. ૧૦
નજરી સેવાત નીત્ય તેહની.
જેને લાજતી જનેતાની કુખ. શીયળ પા. ૧૧
ભણ્યું ગણ્યું તો તેનું ધન્ય છે,
જેને કુળને લગાડયો ન દાઘ. શીયળ પા. ૧૨
ભણી ગણીને શીયળ ન સાચવે.
એના ભણતરમાં ઉડી આગ, શીયળ પા. ૧૩

હઈયા ફુટા બોલે બોલ હાંશીએ,
દેખી ફાંશીને નાશીએ દુર. શીયળ પા. ૧૪
શિક્ષા સુંદર દલપતરામની;
જાણી કામની શીખો જરૂર, શીયળ પા. ૧૫

લગનમાં ફટાણાં ન ગાવા વીશે ગરબી.

ધોળકામાં ધરમશી ફુલતો મેવાડમર ગાજે. એ રાગનુ
આવો સઈયર બાઇ બેનડી ગાઇએ ગીત રૂપાળાં;
મંડપમાં મેલા દીવડો ભલાં થાય અજવાળાં. ૧
આજ ઘડી આનંદની, આજ રજની રૂપાળી,
સોનાનો સુરજ ઉગીયો, આજ દીવશ દીવાળી. ૨
ગાઇએ ગીત ભલાં ભલાં વેવાણોને હુલાવીયે;
બોલ બે અદબો ન બોલીએ, જેથી જાત લજવીએ. ૩
કાળી નાગીના કુળની, એતો ગાય નઠારૂં;
આપણ ઉત્તમ કુળનાં, નહી ગાઇએ નઠારૂં. ૪
જાત્યને ભાત્યનો જાણીએ, બોલ બોલે જે ઘડીએ;
બોલે નઠારૂં તો નાયકા એમાં આપાં ન પડીએ. ૫
ઉત્તમ જાતની ઓરતો ખોટું ગાતાં લજવાશે;
મધ્યમ જાતની માનની, ગીત મશ્કરી ગાશે. ૬
મશ્કરી પણ મરજાદની, આપણી એમ ન બોલો;
જરૂર ફટાણી હોય જો, કડું એટલુ બોલો. ૭
વેવાણને કરો વાદરી ગાંઠ પુંછડે વાળો;
વેરાગી કહીએ વેવાઇને કાંધે કાંબળો કાળો. ૮
એથી અધીક વિધે ઓચરે નીચી જાતનાં ભળવા;
બાપ ભાઇ બડા સાંભળે જેના વેશ્યાના ભડવા. ૯
ધીક પડયો અવતાર એ શબ્દ શું કહીએ જાદા;
કામની નહી એતો કુતરી, મરદ નહી એતો માદા,

મારી શીખામણ ગાઇયો જેથી રામજી રીઝે;
દસકત દલપત રામના, દીલમાં લખી લીજે. ૧૧

સંપ વિશે ગરબી.

દેશમાં સંપ કરોરે સંપ કરો, હાંરે જે કાંઇ સંપતજીને
સુખ માગે, તેના સુતેલા શતરૂ જાગેરે;
દેશમાં સંપ કરોરે સંપ કરો. ૧
હાંરે તજી સંપ લડા લડી આવે તેમાં તુરત ત્રીજાને
ફાવેરે, દેશમાં સંપ કરોરે સંપ કરો. ૨
હારે જે કોઇ વીઘા જમીન સારૂ લડતા રાજ ખોઇને
રહ્યા હવે રડતારે દેશમાં સંપ કરોરે સંપ કરો. ૩
હાંરે હજુએ હઇયે વિચારી નહીં જોશો, ખરખાત છે
હાથમાં તે ખોશોરે દેશમાં સંપ કરોરે સંપ કરો. ૪
હાંરે તમે ટંટા ઘરના ટાળો, જે જે પ્યારો લાગે તે
ધર્મ પાળોરે, દેશમાં સંપ કરોરે સંપ કરો, ૫
હાંરે છળ દગા કપટ દો છોડી, આખા દેશની થઇ
આબરૂ થોડીરે દેશમાં સંપ કરોરે સંપ કરો. ૬
હાંરે કરી સંપ કાંઇ હુનર ઉઠાવો, દેશની વખત ફેર
વાવોરે, દેશમાં સંપ કરોરે સંપ કરો. ૭
હાંરે કેઇનું સારૂ દેખીને શીદ દાઝો. તેને બુડાડી મા
રવા ન બાઝોરે, દેશમાં સંપ કરોરે સંપ કરો. ૮
હાંરે માનો દલપતરામની વાણી, પક્ષપાત વિના સત્ય
પ્રમાણીરે, દેશમાં સંપ કરોરે સંપ કરો. ૯

કેફ ન કરવા વિશે ગરબી.

તજો તમે કેફ કરમ કરવું,
જેથી થાય મોત વિના મરવું તજો તમે કેફ૦ ૧

નથી એમાં સ્વાદ કશો સારો,
વિવેકની નજરથી વિચારો.
દુખી થાસે કેફનો કરનારો. તજો તમે કેફ૦ ૨
પીશો જે જન મદીરા તાડી,
તેનાં ફળ દેશું દેખાડી,
ઉંચે પદથી દેશે પાડી. તજો તમે કેફ૦ ૩
અફીણથી કઈક ગયા ઉડી,
ગુમાવી ગાંઠ થકી મુડી;
મુઆ દુખ દરીયામાં બુડી. તજો તમે કેફ૦ ૪
મુરખને મુરખ મળે સંગી;
લીલાધર ભાંગ પીએ ભંગી;
અક્કલ હીણા તે અડબંગી. તજો તમે કેફ૦ ૫
મફર કે માઝમ જે ખાશે,
જરૂર અકલ તેની જાશે;
સારા સારા લોકમાં નિંદાસે, તજો તમે કેફ૦ ૬
પીએ કોઈ ગાંજો ગુણી જાણી,
ધુમાડો એંચે બળ આણી;
એની તો અક્કલ વેચાણી. તજો તમે કેફ૦ ૭
તે સરવે રોગ કરે તનમાં,
અમે સાંભળ્યું વઈદા જનમાં;
મોટો તમે માની લેજો મનમાં. તજો તમે કેફ૦ ૮
ન ખાશો પાક કદી મીતે,
જેથી ચતુરાઈ ઘટે ચીતે;
રહેજો રૂડા માણસની રીતે. તજો તમે કેફ૦ ૯
પ્રભુ થકી દીલમાં જો ડરીએ;

કદી એવું કરમ નહી કરીએ;
શીખામણ સારી રૂદે ધરીએ. તજોતમે કે૦ ૧૦
બનાવી ગરબી બહુ સારી,
સુણી જે દેસે વિસારી.
તેના મુખ ઉપર પૈજારી. તજો તમે કે૦ ૧૧
વારે વારે શું કહીએ વારૂ,
સ્નેહ કરી કહું છુ તમ સારૂ;
માનો દલપતરામ કે' કહ્યું મારૂં. તજો તમે કે૦ ૧૨

ગરબો ૧૭

કેફીની ઓને પસ્તાવો તે વિશે

મા મુજને કેમ દીધીરે કેફી કથને,
કાહાડી શોધ્યા કોયા જન્મના વેરજો.
જન્મ સમે નવ આણ્યો મારા અંતને.
ગળથુથીમાં ઘોળ ન પાયુ ઝેર જો. મા મુજને ૧
છેરી નાંખીરે બળતી આગમાં,
ઉગરવાનો નથી હવે ઉપાય જો.
ભોગવવુ દુઃખ લખ્યુરે મારા ભાગ્યમાં,
રજની દહાડા રડતે વીતી જાય જો મા મુજને ૨
આવરદા મારી અતી લાંબી થઇ,
તરાગ નહી જે તડકે તોડ્યો જાય જો;
કરમ તણી કાણી ક્યાં જાય કહી;
છાંય કુવાની કુવા વિશે સમાય જો, મા મુજને ૩
શું કરવું જીવીરે આ સંસારમાં,
હાપે મરૂ તો આત્મ હત્યા થાય જો;
સાત જનમ પામુરે શોક અપારમાં;

પાર ન આવ કરતા ક્રોડ ઉપાયજો. મા મુજને ૪
રમવું ને જમવું તો મુજને નવી ગમે;
માથે ઉગ્યા દુઃખનાં મોટાં ઝાડ જો;
એ દુઃખથી છોડાવે મુજને આ સમે;
પુરાણુ માનુ પરમેશ્વરનો પાડ જો; મા મુજને. ૫
ફરી જન્મ ધરશુ ત્યાં સુખ પામશું.
આ અવસરતો એળે ગયો અવતાર જો;
હૈયું કઠણ રાખીને હીમત રાખશું,
ભાગે લખીયો દેવે આ ભરથાર જો. મા મુજને ૬
પાપ નથી કીધાં મે આંકડાં આ પળે,
પ્રગટી આવ્યાં પેલા ભવના પાપ જો,
લેખ લખ્યા દેવે તે ટાળ્યા નવ ટળે,
કરમ કરે તે ન કરે માને બાપ જો, મા મુજને૭
દીલમાં એમ સમજીને દુઃખ ન માનવું,
રાખુ હઇયામાં કેના ઉપર રોશ જો;
ભવ પેલે કીધા તે ભોગવી છુટવું,
દલપતના સ્વામીને ન દેવો દોશજો.

કેફીના ઘરનો હેવાલ. ગરબી ૧૮

કેફી સઇયર જેનો કંથડોરે, તેના પુરાણુ પાપ,
મનમાં ઉદાશી મટે નહી,
હારે તપે તનડામાં તાપ; કેફી૦ ૧
એવો દીસે અળખામણોરે જાણુ જરનો ટળેલ;
આડા બોલે અફીણીઓ,
હારે એના ગાત્ર ગળેલ; કેફી૦ ૨
એક ટકા નહી આબરૂરે; પીટયો ચોટાનો ચોર;

હાહાડી હોસએ દરબારમાં,
હાંરે પુઠે લોકોનો સોર; ફેરી૦ ૩
અપોચીઓને ઘણો આળસુરે,
કાંતો ઊંઘે કાં ગાય, રળવાની શક્તિ રહે નહી;
હાંરે રળ્યું રડાનું ખાય. ફેરી૦ ૪
બારેથી આવે બે બકોરે,
હીણા દેખાય હાડ; ખુણું ઢાળીને પડે ખાટલો,
હાંરે બાઇરી છોયાનો કાળ; ફેરી ૫
બાળકને ખાવા નહી બાજરીરે,
થાયે પ્રગટે ઉફાંદ, છતે ધણીએ બાળે છાતડી.
હાંરે વેઠે રંડાપો રાંડ; ફેરી૦ ૬
લાજ હીણો લેખ નહી રે, જાશે તરાણાથી તોલ;
નેવા અફીણના તોરમાં,
હાંરે બોલે જુઠા બોલ. ફેરી૦ ૭
કોઇ કોઇ વખત થાય ફેરુ ગડીરે,
હેવા ફુલ હેરાન તેએ શીખ દલપતરામની;
હાંરે ફરી ચડે ન કાન, ફેરી૦ ૮
સજ્જનોએ ફેફ કરવાનો વિચાર ન રાખવો; ગરબી ૧૯
સજન લોક વિચારી, સારી શિખામણ મન ધરીએજી
જેમ તેમ સુખ સોસાએ, જેથી દીલમાં નહી ડરીએ,
ફેફ ન કરીએજી૦ ૧
તાળી પાળી હાથ દેખાડી, કહુંછું હાહાડી હાહાડીજી
ગાડુ વેણ તમે માનો તો, તજજો દારુ તાડી. ફેર૦ ૨
ફેફ કરવાથી ઘટશે ભાઇ, ચીતમાંથી ચતુરાઇજી;
ધન ખરચી લેવી લુચાઇ, મોટી એ મુરખાઇ, ફેર૦ ૩

લાજ ઘટેને કાજ ન સુધરે, એમ ન વીચારે અધીજી
સાર નથી એમાં કાંઇ અંતે, ઘર ખોવાનો ધંધો; કેફ ૪
વેદ પુરાણ કુરાન કીતાબે, ન્યા જો હેત તપાસીજી;
એ લક્ષણ તજવાથી મળશે, સઘળેથી શાબાસી; કેફ ૫
કાજી મુલ્લાનો મત્ત એછે. મત્ત છે અધ્યારૂનોજી;
હિંદુમાં ગાળ્યાથી, પણ દોરા ઘણો દારૂનો, કેફ૦ ૬
દારૂ સારૂ મારૂ તારૂ, ચોરયાનું ચિત્ત થાશેજી;
કોઇક સમે સાંકળામાં આવી, જીવ તેમાંથી જાશે; કેફ ૭
વસ્ત્ર તજીને લાજ વિનાના, ખરની રીતે રખડશોજી;
કહે દલપત કરમાં દીવો લઇ, કોઇ કુવામાં ન પડશો;
કેફ ન કરશોજી;

કેફના અવગુણ વિસે, ગરબી ૨૦

કેફી લોકો કેફ તણા અવગુણરે કહું કેટલા.
નીરલજ નરછે કેફ તણાં, કરનારરે જગમાં જેટલા.
આ જગમાં જે નર કેફ કરે,
તેના તનમાં રોગ અનેક ઠરે
તેની નીંદ્ય જગમાં લાજ નરે
કેફી લોકો કેફ તણા અવગુણરે કહુ હું ; કેટલા ૧
તેના બ.ળક બાજરીને રડશે
તેને લેહેણાવાળા નીત લડશે,
પછી ગભરાઇ બળીને ગડશે,
કેફી લોકો કેફ તણા અવગુણરે કહુ હું કેટલા ૨
નાત્ય નતની ફેરીયાદો થાશે,
કપડાં હુરરાજે વેચાશે;
કેફી સરકારે દોરાશે.

ફરી લોકો કેફ તણા અગુણરે કહું કેટલા. ૩
બે ભાન થઈ ભુલો ભમશો,
નરશી જગ્યામાં જઈ રમશો.
અભીમાન તજી આજો ખમશો.
ફેરી લોકો કેફ તણા અવગુણરે કહું હુ કેટલા. ૪
તેને ઘર ધંધા નડી હાથ ચડે,
તેની બુદ્ધિ જાશે કેફ વડે;
તેને રસ્તો સીધા નહીં જડે;
ફરી લોકો કેફ તણા અવગુણરે કહું હું કેટલા ૫
એવો અક્કલ હીણો કોણ હશે,
ધન ખરચીને દુખીઆરો થશે,
કોણ મરવા સામે પુર જશે,
ફરી લોકો કેફ તણા અવગુણરે કહું હું કટલા ૬
નથીરે એમાં સ્વાદ કશો,
કેફથી ઉલટા હેરાન થશો,
વળી મરીને જમને હાથ જશો,
ફરી લોકો કેફ તણા અવગુણરે કહું કેટલા ૭
તમે વીગતેથી વીચાર કરો,
વળી પરમેશ્વરથી કાંઈક ડરો;
દલપતની વીનતા દીલ ધરો,
ફરી લોકો કેફ તણા અવગુણરે કહું હું કેટલા ૮
કળી કાળમાં ફેરીને ચોવણીની ગરબી ૨૧
એક કારણ કહું છું કળીકાળનુંરે લોલ.
મોટા અંચરમ વીકરાળનુંરે લોલ. ૧
જે કો લંકાના વાશી મધુ પીવતારે લોલ.

આજ થયા છે આવી જીવતારે લોલ. ૨
ઉપર વેશ તે ઉંચા વરણનારે લોલ;
આહાર કરે તે કુંભ કરણનારે લોલ. ૩
સારાં વસ્ત્ર ભાગીને ભુંડાં પહેરે લોલ;
રસ્તો છોડીને રનમાં ચડેરે લોલ. ૪
ઊંચો વરણ કરમ નીચું કરેરે લોલ.
નામ શીવ સકતી તણું ધરેરે લોલ. ૫
જેનો સ્પર્શ થએથી નાહાવું પડેરે લોલ.
કેપેશ મધુ તે દેવીને ચહડેરે લોલ. ૬
જેમાં માંસથી દોષ મોટો રહેરે લોલ,
તેવું પીવામાં પુન્ય છે કહેરે લોલ. ૭
એનો વેદના વઇરી રાવણ વંશનારે લોલ,
કાંતો કુટંબી કેહેશો કંશનારે લોલ.
બહુ જુગતી લાવે છે જુઠ્ઠુ બોલવેરે લોલ;
ભોળા લોકોને ઘણા ભોળવેરે લોલ. ૯
કેહેશે એક પુરાણે વાત છે કહીરે લોલ;
મધ પીવામાં પાપ છે નહીંરે લોલ. ૧૦
જુઠા શ્લોક બનાવે મધુપાનનારે લોલ;
સમજાવે જીવ અજ્ઞાનનારે લોલ. ૧૧
જે કોઇ દુષ્ટ કરમ એવું આચરેરે લોલ,
માત્રીક નામ તેનું ધરેરે લોલ. ૧૨
નીચ વસ્તુમાં નીચપણું જે હતુરે લોલ,
તીરથ કરાવે નામ તેહનુરે લોલ. ૧૩
ગ્રંથ વાંચે સભામાં શુદ્ધ ધરમનારે લોલ,
દીલમાં ભરેલું દુષ્ટ કરમનારે લોલ. ૧૪

તેમાં નામ ધરાવો દેવી બાળનુંરે લોલ,
કરમ કરે તે ચંડાળનુંરે લોલ. ૧૫
ભોળા લોકો ભોળાશો નહી ભરમમાંરે લોલ;
નથી એ વાત કોઇ ધરમમાંરે લોલ. ૧૬
એવા દેવોની વાત માનસો નહીંરે લોલ,
વાતો એ વેદમાં નથી કહીરે લોલ. ૧૭
એવું કરવું તે સારૂ કોણ જાણશેરે લોલ,
વાદ સભામાં કોણ તાણસેરે લોલ. ૧૮
ગાય હત્યા ગઉ માંસ પાપ છોટું છેરે લોલ,
તેથી મદીરા પાપ મોટું છેરે લોલ. ૧૯
એવી રીત લખીયું છે શાસ્ત્ર સરવમાંરે લોલ;
આગના નથી તે પાપ ગરવમાંરે લોલ.
કહ્યું માનીને દલપતરામનુંરે લોલ,
કરવું ન કામ હરામનુંરે લોલ. ૨૦

કેફીની બઇરીના મહીના ગરબી.

કારતક મહિને કેફી જેના કંથરે સાહેલી.

આ એ અભાગીના રૂપનો નાવે અંત સાંભળ સાહેલી;
દીવશ ઘટેને રજની મોટી થાશેરે સાહેલી;
આ કેફીની અભાગીના કેમ દીન જાસે સાંભળ સાહેલી,
હીમાળાનો શીતળ વાયુ વાયરે સાહેલી,
આ એ મહીનો એવી રીતે કેમ જાય સાંભળ સાહેલી.

૨ આ માગશર મહીને સુખ પામુ શી પેરરે સાહેલી;
આ કેફીડે તો માંડયો અકરા કેર સાંભળ સાહેલી;
આ ઉ[illegible] [illegible]ની વાત કશી નવ જાણેરે સાહેલી;
આ [illegible] [illegible]પતાણી [illegible] સાંભળ સાહેલી

પડયો રહે કાંઇ કેફી રસ્તા માંયરે સાહેલી.
આ એ મહીનો એવી રીતે કેમ જાય સાંભળ સાહેલી
૩ પોસે તો ઘર વેચી બેઠા પાપીરે સાહેલી;
આ પીયર જવાની રજા વહુને આપી સાંભળ સાહેલી
જેણે મુજને પરણાવ્યું એવું પાપરે સાહેલી,
આ પેલા ભવનાં દુશ્મન માને બાપ સાંભળ સાહેલી;
એ રતમાં સાસરે જવું સૌ ચાહેરે સાહેલી;
આ એ મહીનો એવી રીતે કેમ જાય સાંભળ સાહેલી;
૪ માહા મહીનામાં બોલે લોક વસંતરે સાહેલી;
આતે દુખાણી કેફીઠા જેનો કંથ સાંભળ સાહેલી;
વન પલોવ્યાં આંબે આવ્યો મોહારરે સાહેલી,
આ દુખાણીને સુખ નથી ઓણુકે પોહોર સાંભળ સાહેલી
ભમર ગાન સુણી પીઉ મળવા મન થાયરે સાહેલી,
આ એ મહીનો એવી રીતે કેમ જાય સાંભળ સાહેલી;
૫ ફાગણમાં નર નારી ખેલે ભાગરે સાહેલી.
આ કેફીની અબળાને અંતર આગ સાંભળ સાહેલી;
રમે જમેને હસે મળી નરનારરે સાહેલી.
આ કેફીની પરણેલી ખાય માર સાંભળ સાહેલી.
જોવુંને રોવું ઘર ખુણા માંયરે સાહેલી.
આ એ મહિનો એવી રીતે કેમ જાય સાંભળ સાહેલી
૬ ચઇતરમાં કેમ ધીરજ રાખુ ચીતરે સાહેલી;
આ કેફ કરે કેફીડા નીતનેં નીત સાંભળ સાહેલી;
એ પરમેસ્વર કેમ આવો વર આપ્યારે સાહેલી,
આ એ વરથી ભલો રંડાપો સાંભળ સાહેલી,
લોકે ગુણાળાની ફરીગ દો થાયરે સાહેલી.

આ એ મહિનો એવી રીતે કેમ જાય સાંભળ સાહેલી.
૭ વૈશાખ તે આવ્યો મહિનો વઇશાખરે સાહેલી;
આધિમધ ને દીલ થાય બળીને રાખ સાંભળ સાહેલી;
સુરજ તપે તો છતર આડુ રાખુરે સાહેલી.
આ દીલ દાઝે તે કોની આગળ દાખુરે; સાંભળ સાહેલી
રજની ઘટીને દાહાડો મોટા થાયરે સાહેલી;
આ એ મહીનો એવી રીતે કેમ જાય. સાંભળ સાહેલી
૮ જેઠ તો જીવલડો જળવા લાગ્યોરે સાહેલી,
આ કેફીની અખળાનો આનંદ ભાંગ્યો સાંભળ સાહેલી
પગ દાઝે તો મોજડીયો લઇ ધારૂરે સાહેલી,
આ કાળજડું દાઝે તે કેમ કરી ઠારૂં સાંભળ સાહેલી;
કેફીડાને કોઇ કહે ન સમજાય સાંભળ સાહેલી;
આ એ મહિનો એવી રીતે કેમ જાય સાંભળ સાહેલી,
૯ અશાડ ચહડી આવ્યો છે ઘનઘોરરે સાહેલી;
આ મોટો હરખ ધરીને બોલે મોર સાંભળ સાહેલી,
કેફિ કંથ બંધિખાનામાં માહાલેરે સાહેલી;
આ પરણેલીના દિલમાં એ રત સાલે સાંભળ સાહેલી,
મેલીધરા વિધવિધના અન વવાયરે સાહેલી;
આ એ મહિનો એવી રીતે કેમ જાય સાંભળ સાહેલી;
૧૦ શ્રાવણમાં મેં શિવ પુજા નહિ કિધિરે સાહેલી
આ દેવે મુજને કેફિને કર દિધી સાંભળ સાહેલી;
ચિત્ત ટળે તો વ્યસની જુઠો ચોરરે સાહેલી;
આ એ સગપણ કરનારો મરજો ગોર સાંભળ સાહેલી
ભાગ્ય વંતી જે પેઉ સાથે સોહાયરે સાહેલી;
આ એ મહિનો એવી રીતે કેમ જાય સાંભળ સાહેલી

૧૧ ભાદરવે ભર જોબન એળે જાયરે સાહેલી,
આ કેફીની બાઈરીને કેમ સુખ થાય સાંભળ સાહેલી
નદીએ આવ્યાં પુરણ જળનાં પુરરે સાહેલી;
આ પેઉ સાંભળતે આગ જળે છે ઉર સાંભળ સાહેલી
માળે બેશી પખીડાં મલકાયરે સાહેલી;
આ એ મહિનો એવી રીતે કેમ જાય સાંભળ સાહેલી
૧૨ દિવાળીના દાહાડા આસો માસેરે સાહેલી;
આ કેફીની બઈરી તો નિત ઉદાશ સાંભળ સાહેલી;
રમે જમેને ધરે નવા શણગારરે સાહેલી,
આ કેફીની નારીને નયણે જળ ધાર સાંભળ સાહેલી
ગુણવંતી મળી મળીને ગરબા ગાયરે સાહેલી,
આ એ મહીનો એવી રીતે કેમ જાય સાંભળ સાહેલી.
માસ અધિકમાં અધીક પણે શુ કહીએરે સાહેલી,
આ પેઉ બંધીખાને એકલા કેમ રહીએ સાંભળ સાહેલી
આ એ વરથી મુજને છોડાવા ધાયરે સાહેલી;
તો દલપતના સ્વામીને લાગુ પાય સાંભળ સાહેલી,

કેફના અવગુણ વિશે ગરબી.

શીખ કહુછું તે સઉ સાંભળોરે, ફેલ વિચારો અફીણ
હો લાલ લાલ કસુંબા નવ લીજીએ.
અવગુણ ઝાઝા અફીણમાંરે, એથી હોય છે અકલ હીણ
હો લાલ લાલ કસુંબા નવ લીજીએરે. ૧
મોટે મેહેલ ચઢીને બેસતારે; અફીણથી એજ થયા
હરરાજ હો લાલ. લાલ કસુંબા નવ લીજીએરે,
જે નર ભોજન જમતા ભાવતાંરે;
જરકવા દોડા કા અનને હો લાલ;

લાલ કસુંબા નવ લીજીએરે, ૨

વાહન રથ ઘોડાને પાલખીરે,
આપ્યા પગ પાળા તજી તેહ હોલાલ;
લાલ કસુંબા નવ લીજીએરે. ૩

સતા માતા શરીરે શોભતારે,
દીઠા તેના દુરબળ દેહ હો લાલ;
લાલ કસુંબા નવ લીજીએરે. ૪

જે નર ચતુર શીરોમણી જાગતારે;
નિરખ્યા તે નિંદ્રા લે નેણ હો લાલ,
લાલ કસુંબા નવ લીજીએરે. ૫

જે નર બહુ બુદ્ધિથી બોલતારે.
તે નર ભાખે ભાગા વેણ હો લાલ,
લાલ કસુંબા નવ લીજીએરે. ૬

જેની અતી સંભળાતી આબરૂરે,
તે નર લોકમાં નિંદાએ હો લાલ;
લાલ કસુંબા નવ લીજીએરે, ૭

જેનું સાચપણું જે માનતારે,
તે સાચ થતાં સમ ખાય હો લાલ;
લાલ કસુંબા નવ લીજીએરે. ૮

તોપણ સાચ મનાય નહી તેહનુ રે;
સરવે લોક તજે વિસ્વાસ હો લાલ,
લાલ કસુંબા નવ લીજીએરે. ૯

તે નર દુનિયામાં જીવતો મુવોરે;
સારૂ મનુષ્ય ન બેસે પાસ હો લાલ;
લાલ કસુંબા નવ લીજીએરે ૧૦

બહુ દુખ છે એવા બંધાણુમાંરે;
કોઈ દિન મુગતી હોય હાણ હો લાલ;
લાલ કસુંબા નવ લીજીએરે. ૧૧
મરવી ઉપર પગ ધસવા પડેરે,
તે ઘડી આવે મોહડે ફીણ હો લાલ;
લાલ કસુંબા નવ લીજીએરે. ૧૨
જે કોઇ તજશે વસ્તુ કેફનીરે,
રાજી થાશે શ્રી ભગવાન હો લાલ,
લાલ કસુંબા નવ લીજીએરે. ૧૩
શીક્ષા સુંદર દલપતરામનીરે
સજ્જન સૌ કોઈ ધરજ્યો કાન હો લાલ;
લાલ કસુંબા નવ લીજીએરે. ૧૪

ગરબી ૨૩

સારા માણસે કેફીની સંગત ન કરવી

રાગ ધોળ.

સજ્જન સઘળાએ કેફીનો સંગ ન કરવો, ટેક.
સમજી કાળા સાપ સરીખો પાપ માણી પરહરવોરે;
સજ્જન સઘળાએ કેફીનો સંગ ન કરવો. ૧
દારૂ પીએ તે દઇત્ય સરીખો, કદી વિશ્વાસ ન કરીયે;
ભાંગ પીએ તે ભંગીયા જેવો. તેથી વેગળા રહીએ;
સજ્જન સઘળાએ કેફીનો સંગ ન કરવો. ૨
પાણી નારીને મેત સરીખો, અફીણ ખાય તે એંડ્રવો
ગાંજાખોર તે ગાંડીયા જેવો. તેપણ વજીએ તેવોરે,
સજ્જન સઘળાએ કેફીનો સંગ ન કરવો. ૩
સંગ કરવાથી અંગ વણસશે, રંગ જશે બદલાઇ;

મનમાં હશે ઉમંગ ઘણા તે ભંગ થશે સહુ ભાઈ;
સજન સઘળાએ કેફીનો સંગ ન કરવો. ૪
પ્રથમ અફીણના પઈસા નહી લે, ઘરનું પાસે ઘોળી;
વળગાડીને થશે વેગળા રેહેશો આંખ્યો ચોળી;
સજન સઘળાએ કેફીનો સંગ ન કરવો. ૫
સઉને સરખા કરવા ડોલે, બોલે વાત બનાવી;
નાક કટે જેમ નાત વધારી, ભોળાને ભરમાવાર;
સજન સઘળાએ કેફીનો સંગ ન કરવો. ૬
ખશે ઘણા ગુણ ગાશે, પીશેને વળી પાશે;
જાશે જર જોબન દુખ થાશે, પછી ઘણા પસ્તાશોરે;
સજન સઘળાએ કેફીનો સંગ ન કરવો. ૭
આવા બોધને મેલી ઉઘ્યા, લુચ્યા દુરગુણ લેશે;
સારા સજન સુણીને દોષ બીસારા દેશે,
સજન સઘળાએ કેફીનો સંગ ન કરવો. ૮
દોષ તજે સંતોષથી સુણીને, રોશ ગમેતો રાખોરે;
દલપતરામ દુનિયાં મધે દેખે તેવુ દાખરે;
સજન સઘળાએ કેફીનો સંગ ન કરવો. ૯

ગરબી ૨૪.

ભરથાર વશ કરવા વિસે.

અલબેલીરે અમે માત જોવાને જઇઓ. એ રાગની છે.

લલના નહી થાય લગાર કામણ મંત્ર કર્સે,
આ મંત્ર કરો ઉચાર વશ ભરથાર થશે. ટેક.
પ્રાંણ થકી પીઉજી છો પ્યારા, ન્યારા ન રહો નાથરે;
સરવ થકી લાગોછો સારા, હું વેચાઉ તમ હાથ, કા૦ ૧
તન મનમાં રહુ સાજી તાજી રાજી દેખુ રાજરે.

જો કદી જાણું કાંઇ કુરાજી.
કુઅ્યાં દરીએ આઝ કા૦ ૨
માત પીતાએ મોટી કરીને હેતે સોંપ્યો હાથરે;
સુખ આપો કે દુઃખ આપો, તમે છો મસ્તકના નાથ;
કામણ મંત્ર કયા. ૩
ગુણ સાગર ગંભીરછોસ્વામી. હું અવગુણભરી આજરે
પોતાની ગણી પ્રેમ નીભાવે બાંહે ગ્રહ્યાની લાજ,
કામણ મંત્ર કયા. ૪
સ્નેહ તમારો જોઇને સ્વામી, જામી મીલ્લત જેમરે,
ખુબ ખુશી થઇ ન રહી ખામી, પામી પુરણ પ્રેમ;
કામણ મંત્ર કયે. ૫
ભલું કર્યું ભગવંતે મારો સફળ કર્યો અવતારરે,
મેહેર કરી મન ગમતો આપ્યો તમ સરખો ભરથાર;
કામણ મંત્ર કયા. ૬
સગાં સરવ તમ સારૂ તજીયાં તજ્યા સહીયર સંગરે;
દોસ્તી સરવની દુર કરી, હું રાચી તમારે રંગ;
કામણ મંત્ર કયા. ૭
આભ ઉંચોને નીચે અવની, અવર નથી આધારરે;
આશા રાખું એક તમારી, છો સુખના દાતાર;
કામણ મંત્ર કયા. ૮
જો સુંદરીને રીઝે સ્વામી, તો શોભે શણગારરે,
નહીતો તે સણગાર સરવ છે, આગ્ય તણા અંગાર,
કામણ મંત્ર કયા. ૯
દુનીયામાં નર તમને દખુ, બીજા લાગે ફકીરરે;
તુચ્છ ગણુંછું તે સધળાને;

હોય અમીર વજીર કામણ મંત્ર કશી. ૧૦

જળ જંતુને જળ સંગાથે, જેવી પુરણ પ્રીતરે;
પલક પડે જો દુર તરફડે,
એજ અમારી રીત, કામણ મંત્ર કશી, ૧૧

પાર ન લે પ્રીતે પરણવતાં, સ્થી બેશી એક ઠામરે
રાત દીવશ કવીતા રચના જે,
રચશે દલપતરામ કામણ મંત્ર કશી.

ગરબી ૨૫

રામચંદ્રજીને સીતાનાં કાગળોનાં પેજી

માએરૂં મોંઘા મુલનું એ રાગ.

સ્વસ્ત શ્રી પુરી લંકા સોહામણી,
જ્યા રાજે છે જનક કુમારી, પ્રીતમ લખે પ્યારીને,
રહો અખંડ એવાતન તમ તણું,
એવી આશીશ વાંચો અમારી
પ્રીતમ લખે પ્યારીને
ગોરી દઇવના જોગ જુદા પડ્યા,
પણ પ્રાણ મારા તમ પાસ,
પ્રીતમ લખે પ્યારીને. ૧

બેસુ બાગ બગીચે કે બંગલે, રહુ તમ વિના અધાર ઉદાશ
પ્રીતમ લખે૦ ૨

તારો સ્નેહ ઘડી ઘડી સાંભરે, તારો ભાવ ભુલ્યો કેમ જાય
પ્રીતમ લખે૦ ૩

મારે અરથે તમે બાળાપણ થકી, તજ્યો સઘળો પીયર
પરીવાર; પ્રીતમ લખે૦ ૪

તારી નમ્રતા અમ્રતથી ગળી, વળી શોભીતો શાંત સ્વભાવ;

પ્રીતમ લખે ૫
જેથી મનનો ઉદાસી તુરત મટે, તારા બાલનો એવો બનાવ
પ્રીતમ લખે ૬
ગોરાંદે મણ વાસરા કેમ વિસરે, કેમ વીસરે વીલાપ ભ
ર્યાં વેણ, પ્રીતમ લખે ૭
હેત વસ્તુ વદન તારૂ વિનતા, મારાં નીરખવા તલખે છે
નેણ પ્રીતમ લખે ૮
દીતથી તુજ વિના દીલમાં ગોઠે નહી, પીવું પાણી કે
જમવું અનાજ પ્રીતમ લખે ૯
રાતે રોઇને આંખ્યો રાતી થઇ, લોક પુછે તો આવે છે
લાજ, પ્રીતમ લખે ૧૦
ગોરી મનમાં ધીરજ ધરી રાખવી; કાલે ભાગશે ભવના
વીજોગ પ્રીતમ લખે ૧૧
જેથી રીઝે આપણા જગપતી, એવો અહુનીશ કરવો ઉ
દ્યામ પ્રીતમ લખે ૧૨
જે જે વ્રધ પાડોશીયો શુધ છે, તેને પ્રીતથી કહેજો પ્રણામ
પ્રીતમ લખે ૧૩
ચીલીક્ષણ મારા મીત્ર પવિત્રને, કેહેજો જરૂરનુ હોયજો કામ
પ્રીતમ લખે ૧૪
જોઇતી વસ્તુ જરૂર મંગાવજો, કશી વાતે મુઝાશો ન મન
પ્રીતમ લખે ૧૫
કાલે દેખીશુ દીવસ આનંદના, જાશે વીસરી આ દુખ ભ
ર્યા દન; પ્રીતમ લખે ૧૬
જે જે પ્યારી તમારી સાહેલીયો, તેને પણ મારો કેહેજો
જુહાર; પ્રીતમ લખે ૧૭

સાસુ સસરાની આશીશ સુંદરી, મળશ ભામનીને ભરથાર
પ્રીતમ લખે० ૧૯
વધે સ્નેહને સપ સુજન સાથે. તેવી તન મન રાખજો
ટેવ; પ્રીતમ લખે० ૧૯
અમે થોડી અવધે આવશુ, એમ દલપતરામનો કેલ
પ્રીતમ લખે०

ગરબી ૨૬

સીતાજીના કાગળનું ધોળ

રાગ ઉપર પ્રમાણે

સ્વસ્તે શ્રી સંસ્થાન શોહામણું, જ્યાં રાજે સદા રઘુનાથ
કાગળ લખે કામની० ૧
લખે લંકા થકી શીતા સુંદરી, હેતે વદ જોડી જોડ હાથ,
કાગળ લખે કામની० ૨
પત્ર આવ્યો તમારો પ્રીતે ભરયો, વાલા વાંચી થયો વીસ
રામ; કાગળ લખે કામની० ૩
પણ જીવણ તમથી જુદાં પડે, ઘણા દીવશ થયા ઘન
શ્યામ; કાગળ લખે કામની० ૪
માટે મન મળવાને અકળાય છે, ઘડી એક તે જુગ જે
વી જાય; કાગળ લખે કામની० ૫
મારા નેણના નીરથી નાથજી, સુતાં રજનીમાં સેજ ભિં
જાય; કાગળ લખે કામની० ૬
ઘેર ચાલો હવે ઘણી થઇ, નહીતો જીવડો જાશે જરૂર;
કાગળ લખે કામની० ૭
દવે પાંખો આપી હોય પીંડમાં; ઉડી આવું દેશાવર દુર
કાગળ લખે કામની० ૮

વાલા નીત્ય નવી વારતા વાંચીએ, જેથી પામીએ પુરો
પ્રમોદ; કાગળ લ૦ ૯
ચતુરાઈનાં ચોજ હું ચાળવું, આવો વિદ્યાનો કરીએ વિ
નોદ, કાગળ લખે કામની૦ ૧૦
ત્રાંબા કુંડી ઉંડી રૂડી આપતી, ભાવે ભરૂં મહી નીરમ
ળાં નીર; કાગળ લ૦ ૧૧
બેસો બાજોઠે ચહડી મારા ચોકમાં સ્વામી નવરાવુ ચે
ળી શરીર; કાગળ લ૦ ૧૨
કરૂ સરસ રસોઇ રૂડી રીતથી, પ્રીતે પીરશી બેસુ હું પાસ
કાગળ લખે કામની૦ ૧૩
એવા દિવસ તે કયારે દેખાડશો, કયારે અંતરની પુરશો
આશ; કાગળ લખે કામની૦ ૧૪
સ્વામી તમ વિના પીવરને સાસરૂં, સુનો લાગે છે સઘળો
સંસાર; કાગળ લખે કામની૦ ૧૫
મારા માંથાથી મુધા પ્રભુ તમે; મારા આત્માના છો આ
ધાર કાગળ લ૦ ૧૬
આવે પરવના દીન સુખ સરવને; હુંતો શોક ઉદાશી સ
દાય કાગળ લ૦ ૧૭
ગાજે મેઘ ને દમકે દામની, આખી જામની જપ ન
થાય; કાગળ લ૦ ૧૮
હું તો સુની દેખુ સુખ સેજડી, ખાલી મંદીર ખાવાને ધાય
કાગળ લખે કામની૦ ૧૯
ભરી વસ્તી ઉજડ જેવી ભાસે છે, એક તમ વિના ત્રિ
ભુવન રાય; કાગળ લ૦ ૨૦
વાલા હું તમને કેમ વીસરી, કેમ વિસારયું દાદાનું વતન

કાગળ લખે કામનીં૦ ૨૧

પત્ર વાંચીને વેહેલા પધારજો, સ્વામી શરીરના કરજો જ

તન. કાગળ લ૦ ૨૨

કોઈરે દુનીયાં દેખીને દુખ પામતા, તેવી નાથ તમારી

છે ટેવ કાગળ લ૦ ૨૩

આવે અવસરે કેમ કઠણ થયા, તમે દલપતરામના દેવ;

કાગળ લખે કામનીં૦ ૨૪

અરખી ૨૭

ધોળ.

જ્યારે રામચંદ્રજી તથા લક્ષમણ વનવાસ ચાલ્યા ત્યારે શીતાજીએ કહ્યું કે હુ પણ સાથે આવીશ તે સમે રામચંદ્રજીએ કહ્યુ કે તમે પીયર જાઓ તે સમેનુ ધોળ.

"મામેરૂ મોંઘા મુલનુ એ રાગનુ છે" પણ દાઢ જાસ્તી છે.

રામ લક્ષમણ વનમાં સીધાવતા, સતી શીતાને આવતા સાથ

કહે સ્વ‌ુ નાથ પધારો પીયર ભણી. ૧

નહીના આંહી રહો સસરાના રાજમાં, હેતે હળી મળી સઉ

સુ સંઘાથ પધારો પીયર ભણી. ૨

અમે વસ્તીમાં નહી પશીએ વીનતા, અમે કરશુ જઈ વન

વાસ; તમો પામો ત્રાસ. પધારો પીયર ભણી. ૩

સાથે રથ કે ઘોડું નહી રાખીએ; નહી રાખીએ દાસ

દાસ; કોઈ અમ પાસ પધારો પીયર ભણી. ૪

તમે કોશનો પંથ કીધો નથી, ચરણે ચાલતાથી પામો થાક

લીટી ખેંચો નાક, પધારો પીયર ભણી. ૫

અમે વનફળ ખાઈ ખુશીમાં રહીશું. કોઈ દિવસતો કેવળ શા

ક, વીના લુણ પાક, પધારો પીયર ભણી. ૬

વનમાં નથી મંદીર નથી માળીયાં, નથી પોઢવા કાજપલંગ
રંગીત નવ રંગ. પધારો પીયર ભણી. ૭
કરશું ઘાસ કે પાનની ઝુંપડી, સુવા સાથરે ખુચે અંગ; એ
માં શો ઉમંગ, પધારો પીયર ભણી, ૮
વનમાં હીરનાં ચીર તો નહી મળે, વનમાં નહી મળે ફૂર
તાં ફુલેલ, કે તેલ ધુપેલ, પધારો પીયર ભણી, ૯
વનમાં નહી મળે શાણી શાહેલિયો, કરશું કે સંગે ખાંતેથી
ખેલ, ઉમંગ ભરેલ પધારો પીયર ભણી. ૧૦
વનમાં ઘાતકી રેહે છે રાક્ષસ ઘણા, ચારે તરફ ફરે છે બહુ ચો
ર, જેનું ઘણું જોર; પધારો પીયર ભણી. ૧૧
વનમાં વાઘ વરૂને વાંદર જેવા, ઘણા વિચરે જનાવર ઘોર
બચે નહી ચોર; પધારો પીયર ભણી. ૧૨
ઉનાળ કાળે વાસે ઉના વાયરા, એવું દેખીને થાશો ઉદાશ
જ્યારે જેઠ માસ, પધારો પીયર ભણી. ૧૩
વરસે મેઘને ઝબકે વીજળી, તવે ટાણુંનો તરૂ તળે વાસ નહી
છત્ર પાસ. પધારો પીયર ભણી. ૧૪
મોટા પરવત દેખીને માનની, તમે નજરે જોયા નહી જાય;
દીઠે ખાવા ધાય. પધારો પીયર ભણી. ૧૫
તમે રાજ્ય કન્યા કાયા કોમળી; વનવાસનાં દુખ ન વેઠાય.
કાયા કરમાય, પધારો પીયર ભણી, ૧૬
ઘરમાં અંધારૂ દેખી ડરો ઘણાં, નથી નીસરયાં કદી ઘર બા
ર છો નાજુક નાર, પધારો પીયર ભણી, ૧૭
તમે બાળક વય વર્ષ સોળનાં. નથી સંકટ વેઠયાં લગાર
તમે કોઇ વાર; પધારો પીયર ભણી. ૧૮
પરણી આવીને પીયર ગયાં નથી, તમને મળવાને ઇચ્છેછે

માય, ચાંપે ચીત ચાય પધારો પીયર ભણી. ૧૯
રાજા જનકજી તમને જપે ઘણા, તેના સંદેશા આવે સદા
ય, નેડાં પાછાં જાય, પધારો પીયર ભણી. ૨૦
ભાત ભાતનાં ભોજન ભાવતાં, તમને મોકલશે મહીપાળ પુ
રાવીને થાળ; પધારો પીયર ભણી. ૨૧
અમે અવધે ફરીને જ્યારે આવશુ, સ્નેહ લેશુ તમારી સ
ભાળ; ત્યારે તત કાળ; પધારો પીયર ભણી. ૨
રૂડી મીથીલાપુરી મન માનતી, તેમાં પામશો પરમ વીરાન
છે બાપનુ ગામ; પધારો પીયર ભણી. ૨૩
ગોરી તમને ગમેતેમ હું કરૂં, એમ દલપતરામનો શામ,
કહે રાજારામ; પધારો પીયર ભણી. ૨૪

ગરબી ૨૮

સીતાજીના જવાબનું ચોળ.

રાગ ઉપર પ્રમાણે.

એવું સાંભળીને શીતાજી કહે, સુણો સુંદર સ્યામ તું
જાણ, પ્યારા મારા પ્રાણ, સાથે રાખો સ્નેહથી.
જુદા પડવાની વાત વાહાલા કહો, તેતો બોલ લાગે
તીખા બાણ, રઘુ કુળ ભાણ, સાથે રા૦
સ્વામી જ્યાં તમે ત્યાં ઘર માહરૂં. તમથી વેગળી તે
પરદેશ, હું જાણું હમેશ સાથે રા૦ ૨
તમે જોગીનો વેશ જો ધારશો, તો હું જોગણનો ધરૂં
વેશ, જટા કરૂં કેશ, સાથે રા૦ ૩
સ્વામી તમેરે સુખી તો સુખ માહરે, તમે દુખમાં તો
દુખ માહારે દેહ, એમાં શો સંદેહ; સાથે૦ ૪
જે કોઇ પરણ્યા પછી રહે પીયરમાં, અવતાર બળ્યો

ધીક એહ, તુવા જેવી તેહ, સાથે૦ ૫
સ્વામી તમ વિના મંદીરને માળીયાં, ભાસેપરવત મો
હોટા સમાન, વસ્તી તો વેરાન સાથે૦ ૬
માહા વનમાં ભરી વસ્તી ભાસસે, જ્યારે સ્વામી દરશ
ન દાન, કૃપાના નિશાન; સાથે૦ ૭
સાસુ સસરાને માત પીતા સહુ, ભલે જીવો કરો રૂડા
રાજ મને મહારાજ, સાથે૦ ૮
સ્વામી શું કરૂ ભાઇ ભોજાઇને, સ્વામી શું કરૂં સઇ
યર સમાન, કેનું નથી કાજ, સાથે૦ ૯
સાચુ સગપણ જગમાં સ્વામી તણું. બીજો સ્વારથી
સઘળો સસાર, કુટંબ પરીવાર સાથે૦ ૧૦
મારા લાડ પાલણ તમે લાલજી, બીજો નથી આંસુનો
લોનાર કે એક આધાર, સાથે૦ ૧૧
કાયા પ્રાણ થકી જો જુદી રહે, તો હું તમથી જુદી
પડુ છેક; રહુ તજી ટેક, સાથે૦ ૧૨
એ કોઇ જળથી જુદી પડી માંછલી, રાખે દુધમાં ક
રી વિવેક, જીવે પળ એક, સાથે૦ ૧૩
તમે સુખના સાગર રહો વેગળા, પછે શું કરૂ રાજને
પાટ; હવેલીના ડાડ, સાથે૦ ૧૪
મને હીરના ચીર ગમે નહી, મને ન ગમે ઘરણાના
ઘાટ, મટાડો ઉચાટ; સાથે૦ ૧૫
હું તો તમને દીઠે થાઉં દખતી, અણ દીઠે તો આંધ
ળી ભીંત, જનમની એ રીત; સાથે૦ ૧૬
મેં તો સ્નેહ તોડી સરવ લોકથી, બાંધી તમ સંગે પુ
રણ પ્રીત, ચોરાયું છે ચીત, સાથે૦ ૧૭

જમવું તમથી જીવન જુદાં પડી,હોય વિઘ્ન વિધનાં પ
કવાન, તે વિખનાં નિશાન સાથે૦ ૧૮
કરીએ ભોજન વમ સાથે ભાવતાં, હાય કેત્રળ શાક કે
પાન, તે મેવા સમાન, સાથે૦ ૧૯
સ્વામી તડકાને તાપ વઇશાખના, તેતો જાણીશ ચંદ્ર
પ્રકાશ, રહે તમ પાસ સાથે૦ ૨૦
મુજને મેલી જો પંથ પધારશો, આવી મળવાની ન
ધરશો આશ, નકી પામું નાશ. સાથે૦ ૨૧
કરવી વાત ઢળી પડી ધરણીએ, નારી જાનકી થઇ ની
રાશ કહે લેતી સ્વાસ સાથે૦ ૨૨
દયા કરી દેવ દલપત રામને, શતી શીતાને દેખી ઉ
દાશ; જતાં વન વાસ. સાથે૦ ૨૩

ગરબી ૨૯

સુધરેલી સ્ત્રી વિષે.

"શેઠ સગળશા સાધુને ઘેરે." એ રાગનું છે.

જેને સુધરેલી નારીરે, સદા સુખી તે સંસારી. ટેક
નીરમળ નમાણાં દીસે નીરતર. નેહ ભરેલાં નેણ,
મનને હરે એવાં મુખથી ખરતાં, વાણીન લઇએ વેણ; જે
સ્વામીના ચીતમાં શોક કે ચિંતા, જો જાણે લવલેશ;
હેતે હસાવીને હિમત આપે, કાપે સમુળો કલેશ. જેને.
પુછીને જોતાં પધારા પતિની, કો મરજી ન જણાય;
પરઘેર તો શાનું પગલુંજ માંડે, પીયર પણ નવ જાય;જે
વરજીના મનની મરજી પ્રમાણે, કામ સદા કરનાર;
સુદરી એ ભાગ્યશાળીના સારૂ, સરજી સરજન હાર, જેને
સુપનામાં કદી કોઇની સામે દષ્ટો કરે નહી તેહ;

મેલ વિનાનું મન પણ નિરમળ,નિરમળ દીસે દેહ. જેને
આપે પ્રભુ એવો વઇભવ પામી, પામે પુરો સંતોષ;
સંકટમાં પણ સ્વામીની સાથે રીસ ન રાખે રોશ. જેને,
ગામમાં હોય ગરીબ પોતાથી; તેનું જુવે સુખ તોલ;
દોલતવાળાની દોલત દેખી, બોલે ન હલકા બોલ. જેને.
સ્વામાનો શુદ્ધ સ્વભાવ ગમે, મન રાચે સ્વામીને રૂપ.
પર પતીને તો પથર જેવા જાણે; હોય જો ભારે ભુપ; જેને.
સાંભળે શબ્દ શીખામણના તે. જીવમાં ચોટી જાય;
દુરગુણ દેખીને દુરથી નાસે. સદગુણ શીખે સદાય, જેને
આળસ ઉંઘ અતીશે ન દીસે; દીસે ઉદ્યોગી આપ,
ગંદગી તો જેને દીઠી ન ગમે, ન ગમે નઠારો સંગ. જેને
સ્નેહ વધારેને શોક ઘટાડે. લોકમાં પામે લાજ;
એવી મળે જો આ દુનીયામાં, સ્વર્ગ ઇચ્છે શા કાજ, જેને.
પુરણ પુન્યથી પુરૂષ પામે; નઉતમ એવી નાર;
દલપતરામ કહે દુનીયાંમાં, ધન એનો અવતાર. જેને.

ગરબી ૩૦

વેહેમ તજવા વિષેની

જે કોઇ અંબીકાજી માતને આરાધશેરે લોલ, એ રાગ:
સુણો શીખવા વિવેક એક વાતડીરે લોલ,
છુટે મુરખપણું છેક ખુલે છાતડીરે લોલ. ૧
સુધ્યા ગુણ ભરેલા ગ્રંથ ભણો ભાવથીરે લોલ.
પામો સ્ત્રી શતીનાં પથ એ પ્રભાવથીરે લોલ. ૨
તજો વેહેમ ભરી વાત વેહેમીએ કહીરે લોલ;
ભુત પ્રેતને પીશાચ સાચ છે નહીરે લોલ. ૩.
દોરા ચીઠી મંત્ર જંત્ર જુઠા જો ગુજોરે લોલ;

આશા ટુચકાની તંત્રમાં ન આણજોરે લોલ. ૪
દેતા દામ કરે કામ દેવ દેવીઓરે લોલ;
ફેરે ઠામ ઠામ વાત એવીયોરે લોલ. ૫
ફરી મેષ વરખ કુંભ ઠગે જોશીઓરે લોલ.
ઝુડા ઉજાણીને દંભ ઠગે ડોશીયોરે લોલ. ૬
કઈક પુત્ર પુત્રી કાજ ખતા ખાય છેરે લોલ;
તજી લાજ જોગી રાજ પાસે જાય છેરે લોલ.
વશી કરણ વાતથી લુટાય છેરે લોલ;
ભોળી ભામનીસ્ત્રીઓની જાત તે ઠગાય છેરે લોલ. ૮
ખરૂં માનીને ખચીત ચીત ચેતજોરે લોલ;
ધરો ગાવા હાવાં ગીત હઇએ હેતજોરે લોલ. ૯
જજે ભુલ્યા ભરયા ભર્મ મર્મ જાણશોરે લોલ; ૧૦
પાળવા પવિત્ર ધર્મ ઇચ્છા આણશોરે લોલ.
શેને કાજ વળી આજ પામો લાજનેરે લોલ. ૧૧
તજો તુછ જેવી ટેવ અડુમેરતારે લોલ;
રીજે દીલપતરામનો દેવ દેવતારે લોલ. ૧૨

ક્રોધ વિશે પદ ૩૧.

નાથ કૈસે ગજકો બંધ છોડાયો. એ રાગનુ.
કોઇપર ક્રોધ નકરસો કદાપી, અતી ક્રોધછે પુરણ પાપી
કોઇપર ક્રોધ નકરશો.(ટેક]
ક્રોધ કુબોધ અતી ઉપજાવે, સદા સુબોધને કાપી;
વાહાલા માંહી વિરોધ વધારે, શોધ્ય સમુળો ઉથાપી. કો
કૃત્ય અકૃત્ય કશુ ન વિચારે, જ્યારે રીસ રહે વ્યાપી;
મુખનું વચન ફેરી મુખમાં ના પેસે, છાપ ટળે છાપી
કોઇ પર૦ ૨

આપની સઘળીએ વિસરી સુમતીયો, ક્રોધ કુમતી જેને
આપી;નહીકરવાનાં કામ કરી નર,રોયાછે વનમાંવિલાપી
ક્રોધ પર૦ ૩
ક્રોધ કરી ફરી ફરી પસ્તાયા, જે હતા તે મોઢ પ્રતાપી
દલપતરામ કહે દુનિયામાં,ખ્યાત છે વાત સઘાપી. ક્રો૦ ૪

ગીત ૩૨.

છઇએ ખોળામાં ઘાલી ખીચડી, છઇએ ઘેર ઘેર
માગી દીકરી એ રાગનુ

જ્યારે સીતાજી પરણીને ઉઠયાં ત્યારે પોતાની બેહેનપ
ણીને પોતાના હરખની જે વાત કહી તે વિશેનુ ગીત

ઉઠયાં પરણીને જે સમે જાનકી,
વધ્યો હઇડામાં હરખ વિવા થકી. ૧
મળી શાણી સાહેલીને સુંદરી,
બોલી બોલ અતોલ ખુશી ભરી. ૨
સખી સાંભળ કહુ એરે વાતડી;
મારી આજ શીતળ થઇ છાતડી. ૩
મારો હરીવરે હાથ ઝાલીયો;
મને અખંડ ચુડો એને આલીયો. ૪
વર પામી સુંદર વર વીઠલો;
મેંતો કાને સુણ્યો તેતો દીઠલો. ૫
મને પળ ન ગમે હવે પીયરમાં;
મારૂં મન મોહ્યુ શામ શરીરમાં. ૬
ઘર મળીયો મને છેલ વાંકડો;
હવે શીદને ન રાખીએ આંકડો. ૭
વર પામી હુતો વરણાગયો,

મેનો ભવો ભવ એ વર માગીયો. ૮
મને મનગમતું મળ્યું સાસરૂ;
હવે કેમ ધડક મનમાં ધરૂં ૯
મારી એ સાંગે જેણે સગાઇ કરી;
એને આસીશ આપું ફરી ફરી. ૧૦
ગુરૂને શીશ નામું લળી લળી;
મને પરણાવી એ વરને વળી. ૧૧
હવે મન ગમતાં સુખ માનીએ;
કેમ કેઇની શરમ હીન આણીએ. ૧૨
મારે કસર ન રહી કાંઇ વાતની;
મળે મયા કરી માત તાતની, ૧૩
મને માનીતા કરી હરી થાપશે;
હું તો જે જે માગીશ તે તો આપશે, ૧૪
મારે નીસરી ખાણ્ય એ કરમની,
વાત મુરખ ન જાણે એ મરમની; ૧૫
પુન્ય પુરવ મે કીધા હશે ઘણાં,
તેણે પામી ચરણ પીઉજી તણાં. ૧૬
વરત દાન કરે જેને કારણે.
તેને પામી હું તો સુતી પારણે; ૧૭
હું તો કાશી કેદારમાં નવ ફરી.
હું તો ઘેર બેઠા એ વરને વરી. ૧૮
હવે સગા સંબંધીને શું કરૂં,
હું તો સુંદર વરની સાથે ફરૂં; ૧૯
મન માન્યું છે દસરથ લાલમાં,
વર લખ્યા સુંદર મારા ભાલમાં; ૨૦

ભુલી દુરમતી ગુરગુણી દેવને.
પરણી દલપતરામના દેવને. ૨૧

ફુસણું તોડવા વીશેનું;

હું ઇશ્વરને પુજવાનાસરીરે લોલ;
શાખા કંકાવટી વીસરીરે લોલ. એરાગ.
કહું તે સખી કોઇને કહીશમારે લોલ.
કાલે રહ્યાતા કથ રીસમાંરે લોલ. ૧
એક બોલ ન આવ્યો મારા ઉચારમાંરે લોલ.
તે ઘડીએ હુ પડીવીચારમાંરે લોલ. ૨
શાને માટે રીસાયો જાયો સાસુનોરે લોલ,
આંખે પ્રવાહ વહે આંસુનોરે લોલ. ૩
ખાન પાનને ભુલી હુ ગીત ગાનનેરે લોલ.
ભુલી શરીર કેરા ભાનનેરે લોલ. ૪
દીઠે દુખ થાય શુળ તો સરીરમાંરે લોલ,
હેત ગયું હુટી હીર ચીરમાંરે લોલ, ૫
મને શુળી સમાન લાગ્યું સાસરૂરે લોલ.
સુજે નહી જે હવે શું કરૂરે લોલ; ૬
ચડયો ચાંદો અકાશે ભલા ભાગ્યનોરે લોલ.
ભડકો ઉઠયો તે જાણું આગનોરે લોલ. ૭
મેના પોપટ બોલે મુખ મીઠડાંરે લોલ.
દુઃખમાં મે શત્રુ જેવાં દીઠડાંરે લોલ. ૮
ભાસે વાડી તો ભંયકારથીરે લોલ.
આંખ્યોના પાટા જેવી આરસીરે લોલ. ૯
હું તો જઇ બેઠી દીવા આગળેરે લોલ,
કાંઇક પડે નજર ત્યાં કાગળેરે લોલ. ૧૦

ક્રિયા શોધતો અગ્નિબોધનુ ચોપાનીયુરે લોલ.
વાંચવા તે સારૂ મન માનીયુરે લોલ' ૧૧
ગરબી રૂપાળું તોડવાની રૂડા રાગનીરે લોલ.
ભાળી રૂપાળી છેલ્લા ભાગમાંરે લોલ. ૧૨
લઈને ગાવા લાગી હું જીભે જે ઘડીરે લોલ;
ત્યાંથી ઉઠીને આવ્યા તે ઘડીરે લોલ. ૧૩
હેત આણી વખાણી વાણી બોલીયારે લોલ;
દીલમાં હેરખીને ઘણું ડોલીયારે લોલ. ૧૪
જાણું ધનરે ઘડીને ધન રાતડીરે લોલ;
છુટ્યો ક્લેશ ઠરી છાતડીરે લોલ. ૧૫
ભલે આવ્યો આકાશ ચડી ચંદતુરે લોલ;
આપે છે આજતો આનંદ તુરે લોલ. ૧૬
એમ સ્ત્રી બોધથી બોધ ઉપજ્યોરે લોલ;
ભાઈરે કવિતાહારૂ ભલું થજોરે લોલ. ૧૭
ગરબી સાંભળીને રાખશે જે રૂશાણુરે લોલ;
પાપ તેના માંપે પ્રથ્વી તણુરે લોલ. ૧૮
બેમાં બુદ્ધિ વિષેશવાળું જે હશેરે લોલ;
તુરત તે અબોલા તજી બોલસેરે લોલ. ૧૯
વીતી વાર તે લગાર નાવે વળીરે લોલ
સંપે વસો સદા સાંભળીનેરે લોલ. ૨૦
નથી વસવું મળીને વરસ સો બસેરે લોલ;
પંખીના માળાની પેઠ તે થશેરે લોલ. ૨૧
નહી કયારે ક્લેશ લેશ કીજીએરે લોલ;
પ્યારથી પ્રેમરસ પીજીએરે લોલ. ૨૨
માહારાજા ધીરાજ તેથી રીજશેરે લોલ;

નહીતો ખોટે ખરા તે ખીન શોરે લોલ. ૨૩
રૂદ રાખો રૂડા દલપતરામનારે લોલ;
કાઢી નાખોરે કેણ કામનારે લોલ. ૨૪

ગરબો ૪૦

ઉદેપુરના રાણાનો કેફ કરવા વિશે.

થાય છે કેફ કીધાથી દુખ કહું તે કેટલુંરે લોલ.
ખરું જાય સઘળું સુખ જગતમાં જેટલુંરે લોલ;
મરવું મોત વિનાનું થાય કે, કેફ કીધા થકીરે લોલ.
ભાઈરે જગમાં લજ્યા જાય, તમે જાણો નક્કીરે લોલ;
વળી એક કહું છું તેની વાત, સુણી વિચારજોરે લોલ.
હેત ધરીને દીન રાત, હૈયામાં ધારજોરે લોલ;
જેથી દુખ થયું એકવાર, તો દુર સમજુ થશેરે લોલ
ગયો દીન ખાએ માર કે, તોએ ત્યાં જશેરે લોલ;
છે એક મોટું ઉદેપુર ગામ કે, મારૂ દેશમાંરે લોલ.
રાણો રાજ કરે તે ઠામ કે, બાળે વેશમાંરે લોલ;
કેફ કીધાનો નિત્ય સ્વભાવ, કુંવરજીને ઘણોરે લોલ.
નારી પાંચ તણો એ નાવ રૂડો રળીઆમણોરે લોલ
એક દીન કેફ કીધો ભુપાળ મળીને મંડળીરે લોલ.
ચડતે રંગ મેહેલને માળ, પડ્યો ધરણી ઢળીરે લોલ
તેના પડતે છુટ્યા પ્રાણ ઘણી માઠી થઈરે લોલ.
જ્યારે થયું પુરજનને જાણ, કે ધીરજ નવ રહીરે લોલ
વરત્યો પુરમાં હાહા કાર, રૂવે નર નારીઓરે લોલ
કેફને બહુ કીધો ધિક્કાર, જેણે નર મારીયોરે લોલ.
જગમાં બહુ ખપનો નર જેહ, વિના મોતે મુવોરે લોલ
કેફ કીધાના છે ફળ એહ, વિચારીને જુઓરે લોલ.

સાણો ગુણ રતનાં તુલ, જેણેભરવા સમેરે લોલ;
કીધું કેફ અમારે કુળ, કદી ન કરો તમેરે લોલ.
એ આસરથી તે દીન આજ, ઉદેપુર માહીએરે લોલ.
મદીરા કેફ તજે માહારાજ, કદી પાણ નવ પીએરે લોલ
જગમાં જે નર ચતુરસુજાણ, સુણી વિચારશેરે લોલ.
અકલ હીણા પુરૂષ અજાણ, સુણી વિસારસેરે લોલ
જે જન જે લજ્યા બોનાર, કે કેફ કરે સહીરે લોલ;
તે જણનારીને ફીટકાર, પથર જાઓ નહીરે લોલ,
કપડાં પેહેના આવત કામ, ભલા ઉપકારમાંરે લોલ;
હાલું કીધું જીવત હરામ, કશો નહી સારમાંરે લોલ.
એવો કોણ અભાગી હોય કે, મુખ કાળુ કરેરે લોલ;
છોડી ઘી સાકર રસ કોઈ, અમલ મુખમાં ધરેરે લોલ
એ છે હલકા જનનું કામ, જેને લજ્યા નહીરે લોલ;
ઊચો વરણ ન લેવે નામ, મદીરાનું કહીરે લોલ.
ફીટરે નર કરનારા કેફ, કે નફ્ટ તું થયોરે લોલ;
જગમાં તુંથી સારો બેલ, કે તાણે આડીયોરે લોલ.
કેફ કીધાની સાથે રોગ, સચેત શરીરમાંરે લોલ;
ફરી નહી આવે એવો જોગ, અંતર પીડમાંરે લોલ.
શિક્ષા સહુ કોઇ ધરજો કાન, દલપતરામનારે લોલ;
જે હોય જગમાં પુરૂષ સુજાણ, તેના કામનીરે લોલ.

પ્રભાતીયું

ઉઠની ઉઠની ઉઠની દીકરી;
કાં ધરે આશ નાશ માંહી;
એમ વાણી વદી પુત્રીની માત કહે,
ઉઠરે ઉઠરે ઉઠ ડાહી.

કાળ વહી જાય છે દંત ધાવાણુ તણો,
થાય છે દુખ પ્રગટ સુઇ રહેતાં;
દંત ધાવન કરી સ્નાન કર ચપળથી,
ભજ પછી ઇષ્ટ તાન સેહેતાં.
કર જરા હાજરી ઉદરની રૂચી થકી,
કર પછી પાઠ તાહારો;
પાઠ કર ચીત્ત દઇ, તજ રમત સ્વસ્તઇ,થ
જન્મના જન્મનો જાય મારે;
જે ભલી બેહેનીયો એમ નામ આચરો,
તે બને એષ્ટ સઉ સુજ્ઞ સાથે;
જે રમે રમતમે તે ભમે ભ્રમ ગમે,
તેને અંત્ય આવકાશમે દુખ માંથે.
દાસ મોહન કહે જ્ઞાન ત્યાં દુખ નહી,
એમ સત સુચના જાણુ પ્યારી;
જા હવે ગુરૂ કને સમજ કાંઇ વાતને,
ચપળ ચીત રાખજે બેહેન મારી.

સમાપ્ત.